

Izvršni svet o zaščiti barja

Poskusi zaščititi Ljubljansko barje kot naravni in zgodovinski spomenik niso od včeraj, vendar pa je skoraj od včeraj dokument, oziroma osnutek tega dokumenta, s katerim bo to tudi res mogoče narediti. O delovnem osnutku za zaščito delov Barja je naš izvršni svet že razpravljal, dokument pa naj bi (in zagotovo tudi bomo) sprejeli skupaj z vrhniško občino, s katero si delimo to naravno bogastvo.

Ceprav predlagane spremembe za zajemajo tistega dela Barja med južno obvoznico in Dolenjsko cesto, pa toliko bolj posegajo v nekatere že sprejete odločitve. Tako kljub izdani lokacijski odločbi na Barju ne bo zdaj že zloglasnega športnega letališča, nove ceste, ki bi podobno kot Ižanka, Barje presekal v ravni črti, vprašljivi so predlogi o golf igrišču...

Na zavarovanih delih Barja naj torej predvsem ne bilo nobenih takih dejavnosti, ki bi ogrozile in motile življenje živali in rasti rastlin. Strokovnjaki, ki so se pred časom očitno pustili nekaterim pritiskom politike, so se zdaj lahko izživeli in zavarovali vse, kar se zavarovati da in kar je zavarovati treba.

Tako popravljen nekakšen prostorski načrt za Barje je usklajen s predlaganimi spremembami in dopolnitvami dolgoročnega razvojnega načrta Ljubljane, ki sicer še ni sprejet, ker so ga delegati na zadnji seji mestne skupščine zavrnili, bo pa sprejet. Vsaj pri barjanskih spremembah se verjetno ne bo zataknilo. Aleš Šarec, ki je eden od glavnih avtorjev oziroma »spreminjevalcev« načrtov za Barje (vsaj kar

zadeva urbanistične posege) je ob tem opozoril, da je največ sprememb mogoče pričakovati na območju južnega centra, kjer stvari še niso povsem dorečene in usklajene – drugje pa ne.

Člani našega IS so v razpravi o zaščiti delov Ljubljanskega barja opozorili predvsem na dve stvari. Prva je ta, da je treba pri zavarovanju že pozidanih območij, kot je na primer Črna vas, paziti na to, da pri zaščiti zaradi arheoloških izkopavanj ne bi polovice vasi »zapečatili«, tako da ne bi bilo mogoče ničesar več spremeniti. Krajanom, staroselcem je treba zagotoviti normalno življenje in razvoj kraja, vendar pa pod strogim nadzorom strokovnjakov, ki skrbijo za našo zgodovinsko, arheološko dediščino.

Poleg tega je IS opozoril tudi na to, da promet z zemljišči na Barju (ne kmetijskimi ne kakšnimi drugimi) ne bo mogoč brez vednosti občine in stroke. Na ta način se je mogoče zaščititi pred nedovoljenimi posegi v zaščitena območja.

Ena od stvari, na katere je treba paziti, je tudi to, da bi bili na bregovih Ljubljane mogoči neškodljivi posegi, tako recimo postavitev vzorčnega kolišča ali pa kakšnega pomola za plovbo po reki – vendar samo s plovili na vesla.

Delovni osnutek odloka o razglasitvi delov Ljubljanskega barja za naravno znamenitost in kulturni in zgodovinski spomenik je osnutek dokumenta, ki bi ga morali obe občini, ker je Barje pač nedeljiva celota, sprejeti najkasneje do konca letošnjega leta.

Z OKROGLE MIZE O BARJU

Nekje je potrebno začeti

O Barju verjetno do zdaj v roku dveh dni še nikoli nismo toliko govorili kot prav v tednu pred prvim krogom prvih demokratičnih večstrankarskih volitev po vojni. Že dan po razpravi o odloku o razglasitvi delov Ljubljanskega barja za naravno znamenitost in kulturni in zgodovinski spomenik je ZSMS – Liberalna stranka mesta in naše občine organizirala okroglo mizo o zaščiti Barja v dvorani viške glasbene šole.

V nekaj več kot triurni razpravi so vsi, ki so se okrogle mize udeležili, slišali o Barju marsikaj, česar niso vedeli, tudi marsikaj, česar ni bilo prijetno slišati, vrsto podatkov, razlag, očitkov, obtožb, vprašanj, na katere tisti trenutki ni bilo mogoče dati odgovore...

Okrogla miza je bila pravzaprav organizirana zato, da bi od obljub prešli k dejanjem – in nekje začeli. Tudi to, da stroka in krajan, pa tudi politiki povedo svoje, je ena od možnih poti. Med glavnimi ugotovitvami je bila pravzaprav ta, da se bogue po koliko predalih številnih institucij valjajo številne raziskave o Ljubljanskem barju. Vse te raziskave, tiste,

ki jih že poznamo, in tiste, ki jih, razen praviljalec še nihče verjetno ni videl ali pa zelo ozek krog ljudi, je treba najprej združiti, ugotoviti, kaj je bilo že narejeno, in kaj bi bilo treba še raziskati – in se nato lotiti dela.

Udeleženci razprave so opozarjali na dejstvo, da je bilo v preteklosti v ravnanju z Barjem (ali bolje rečeno pri njegovem zanemarjanju in izkoriščanju) narejenih veliko napak. Kar se še da, bi bilo treba popraviti, predvsem pa napak ne bi smeli ponavljati.

Ena od stvari, ki se jo še da popraviti, je recimo sanacija črnih gradenj pri Kozlerjevi gošči, preprečitev sečnje dreves v gošči, kar je že dolgo znana stvar, je dejal Ciril Stanič. Črnograditeljem še tega, da bi izsekali gozd, če so že pokvarili pokrajino, iz nje naredili smetnjak in iz odtočnih kanalov greznice, ne bi smeli dovoliti.

Sicer pa je to le ena od podrobnosti iz vrste opozoril, česa vsega na Barju ne bi smeli početi – pa za to, da ne bi počeli, že leta in desetletja nihče ni poskrbel. Tudi okrogla miza je korak k temu, da bi začeli skrbeti – in to vsi, ki to pač lahko naredijo.

Barje skriva množico zanimivosti

Prvotnega barja je na Ljubljanskem barju pravzaprav še zelo malo. Imamo ga le še na Kostanjevici, kjer se je ohranil celovit kompleks s klasično zgradbo nižinskega visokega barja – in še »živ«, s pomočjo narave ustvarja naprej. Poleg Konstanjevice pa je tu še Goriški mah, ki je največji zakroženi kompleks nekdanjega visokega barja in njegova flora vključuje vse prave visokobarjanske rastlinske vrste. Vegetacija obsega prav vse združbe, ki so danes razvite na sotni podlagi nekdanjih visokobarjanskih kompleksov.

Sicer pa barje na Barju nastaja naprej, vedo povedati strokovnjaki, čeprav smo ga s civilizacijo in koriščenjem (in izkoriščevanjem) uničevali dolga desetletja. Obstaja pa velika nevarnost, da se bi rast ustavila. Barje se namreč vsako leto poseže za štiri do osem centimetrov, ker pregloboki jarki omogočajo odtekanje vode tudi iz polzarice. Le-ta se izsuši in poseže. Torej je tudi nepravilna kmetijska raba, težnja po pridobitvi čim večjega območja ali števila njiv z izsuševanjem nevarna.

Velik del Barja ima pod površino plast proda, še globlje, pod drugo plastjo ilovice, pa je jezero dobesedno sterilne podtalnice, ki je tako zavarovana, da

jo je z normalnimi posegi v Barje tako rekoč nemogoče umazati. Napajajo jo vodotoki oziroma vode s Krimskega pogorja, ki se na poti do nje prav tako povsem prečistijo.

Naše Barje je gnezdišče redkih in ogroženih ptic, za druge redke, lahko bi rekli dragocene ptice, pa je le počivališče na poti do njihovih »domov«. Na Barju še živijo divje mačke, vidre in želve sklednice. Na območju, ki bo zaščiteno z novim odlokom, gnezdi več kot 100 vrst ptic, med njimi tudi take, ki so edinstvene celo v Evropi in ne le v Jugoslaviji. Redkih in ogroženih je med njimi kar 37 vrst. Poleg tega je na Barju popisanih 30 vrst malih sesalcev, kar sta dve tretjini tovrstnega živalskega sveta malih sesalcev v Sloveniji. Barje je tudi botanična posebnost, saj na njem raste kar 47 ogroženih rastlinskih vrst.

Vso to floro in favno je treba zaščititi ne samo pred črnimi gradnjami in športnimi letališči, ampak tudi pred človekom, ki bi se kakorkoli drugače spremenjal življenjske pogoje. Vsaka sprememba bi pomenila propad določenih živalskih in rastlinskih vrst, osiromašenje naravnega botaničnega in, če lahko tako rečemo, tudi živalskega vrta, edinstvenega pri nas doma in redkega tudi zunaj naših meja.

Se Rakovi jelši obetajo boljši časi?

Še pred letom ali dvema so bili krajan Rakove jelše trdno prepričani, da se njihovo komunalno neurejeno bivalno okolje ne bo nikoli izboljšalo. Desetletje popolnega zastoja pri urejanju cest, vodovoda, kanalizacije in druge komunalne infrastrukture je bilo dovolj, da je splahnelo tudi najmanjše upanje v pomoč širše družbene skupnosti, brez katere si je nemogoče predstavljati reševanje tako kompleksnega in finančno zahtevnega problema. Danes pa se pesimizmu že spodmikajo tla, kajti lani je bil sprejet dolgo pričakovani zazidalni načrt Rakove jelše, z njim je bilo rešeno več let sporno vprašanje izbora kanalizacije, s samoprispevkom krajanov je bila asfaltirana večina ulic, v letu 1988 pa je bil obnovljen tudi primarni vodovod. Večino zaslug za te uspehe gre pripisati sedanjemu vodstvu viške občine, nekdanji Komunalni skupnosti ljubljanskih občin, Zavodu za izgradnjo Ljubljane in svetu krajevnih skupnosti.

V sklopu prve faze uresničevanja zazidalnega načrta ima prednost območje Mesarice z izgradnjo kanalizacije, vodovoda in nove osnovne šole. Demografske raziskave širšega trnovskega okoliša namreč kažejo, da obstoječe šolske zmogljivosti na obeh trnovskih osnovnih šolah kljub izjemnemu popuku že prihodnje šolsko leto ne bodo več zadostovale. Komunalno je poleg nameravane gradnje šole nujno urediti tudi zaradi precej problematične vodooskrbe stanovanjskega dela Mesarice. Na občinski ravni je zato ustanovljen gradbeni odbor, ki pripravlja teren za gradnjo šole, DO Vodovod-kanalizacija že izdeluje projekte za vodo-

vodno in kanalizacijsko omrežje, Geološki zavod pa raziskuje strukturo tal, ker bo gradnja zaradi barja zahtevnejša. Po zagotovitvi predsednika občinskega izvršnega sveta Staneta Droljca naj bi se gradnja komunalij na tem območju začela že letos. Ob tem bo na Rakovi jelši Sklad stavbnih zemljišč odkupil še parcele določene za vrstne stanovanjske hiše in jih na licitaciji ponudil zainteresiranim investitorjem. Odkupil bo tudi zemljišča, ki so z zazidalnim načrtom predvidena za servisne dejavnosti in prostore krajevne skupnosti. Seveda vse to ne pomeni, da krajan križem rok čakajo na pomoč, saj so že s samoprispevkom za asfaltiranje ulic dokazali svojo pripravljenost za sodelovanje. Ko bo Zavod za izgradnjo Ljubljane zbral potrebno projektno dokumentacijo – torej ko bo možno začeti s fizično izgradnjo komunalnega ustroja – bo krajevna skupnost razpisala samoprispevek.

Ne glede na politično profiliranost bodočega občinskega izvršnega sveta, ki se bo konstituiral po volitvah, smo prepričani, da bo njegova nova kadrovska zasedba morala vzdrževati kontinuiteto razreševanja komunalnega deficita razvojno najbolj zaostalega dela Ljubljane. Menimo, da osnovne eksistenčne potrebe ljudi – in te so na Rakovi jelši še vedno problematične – primarno zavzujejo katerokoli stranko oz. politično orientacijo na oblasti. Če bo demokratično izvoljena politika uspeła rešiti te probleme, je odveč bojazen, da ji volilci ne bi zaupali na naslednjih volitvah.

ANTON SLAK
MIHA DEBEVC

Črnovrški kmetje zahtevajo več poštenja

Kljub številnim novostim in izboljšavam, ki pronicajo v naše kmetijstvo, kmetje še vedno ostajajo z marsičem nezadovoljni.

Vsaj tako je bilo čutili na nedavnem zboru kmetov na Črnem vrhu nad Polhovim Gradcem, kjer so kmetje vnovič brez dlake na jeziku stresli pred predstavnikom Gozdnega gospodarstva Ljubljane, KZ Ljubljana in druge odgovorne službe vse tegobe, ki so se jim nakopičile v zadnjih letih.

Največji plaz očitkov se je vsul zlasti na direktorja GG Ljubljana Vlada Podlogarja, češ da črnovrški kmetje še vedno premalo iztržijo za svoj les ali vsaj ne toliko kot denimo na škofjeloškem območju, da plačilo lesa zamuja tudi po dva meseca, da je biološka amortizacija postala absolutno previsoka za kmetov žep in da morajo črnovrški kmetje često k sodniku za prekrške tudi za malenkostno (prepevovano) sečnjo v lastnem gozdu.

»Odslej bomo šli kmetje Črnega vrha na sodni-

jo vsi skupaj, posamično nikoli več!« je bil odločen kmet in predsednik sveta KS Črni vrh Jože Setnikar, ki je prepričan, da so stari zakon o gozdovih izdelali »mestni škrici«, ki niso imeli pravega posluha za kmeta. »Mi s tem zakonom ne moremo več živeti. Kmetijska zadruga nam še gre na roke, GG pa ne napravi nič. Če bomo še naprej plačevali tako visoko biološko, enostavno ne bomo preživeli. Kje pa je elektrika, prispevek za pokojninsko-invalidsko zavarovanje in drugo? Bojimo se, da bomo kmalu imeli svoje Kosovo...«

Na zboru kmetov je tekla beseda tudi o razvoju samega kmetijstva v kraju, kjer je direktor KZ Ljubljana Jože Tanko pojasnil najnovejši sveženj ukrepov in drugih koristnih izboljšav, ki jih bodo deležni tudi hribovski kmetje.

B. VRHOVEC

PREDSTAVLJAMO VAM NAŠ KRAJ:

KURJA VAS

Velik promet skozi majhno vas

Pravijo, da je kraj, ki nosijo ime Kurja vas po Sloveniji vsaj kakšnega pol ducata. V slikoviti Kurji vasi pod Šentjoštom ali Butajnovom, če hočete, o izvoru tega imena nikoli niso niti razmišljali, saj se je ime pojavilo, kot pravijo, kar nekako spontano, brez otipljivega vzroka; prej so vasici rekli kar Graben.

Vas pravzaprav ni drugega, kakor skupek starih in novih hiš (skupaj jih je 12), zajedenih globoko med strma pobočja, med katerimi se vije bistri potok Mala voda, ki vasico tudi deli na dva dela: del vasi nad potokom sodi pod Butajnovom, del vasi pod potokom pa pod Šentjoštom.

Vendar pa je, kot pravijo krajan Kurje vasi, ta

Kurja vas: oporečna voda in slaba cesta

Črne gradnje se rušijo

Črne gradnje so že dolga leta eden od največjih problemov v naši občini in treba je reči da tako temeljito, kot so se zdaj njihove sanacije lotili pri mestnih inšpekcijskih službah – v sodelovanju z našim izvršnim svetom in občinsko skupščino – se z njimi ni nihče ukvarjal. Če bi se, bi imeli danes vsaj polovico manj nedovoljenih gradenj in težav.

V zadnjem času je bila podrti hiša v južnem delu Rakove jelše, onstran južne obvoznice, ki je bila, kot so dejali inšpektorji, namenjena za oddajanje podnajemnikom. Inšpektorji so prišli podirati tudi menda zadnji problematični vikend v Gradišču nad Želimljami, pod cerkvijo Sv. Petra, vendar se je investitor odločil, da bo

sam začel z odstranjevanjem. V tem primeru je treba reči, da je to območje prav posejano s črnimi gradnjami, ki so podoba cerkve Sv. Petra oziroma pokrajino okrog nje popolnoma skazile. Te škode ne bo mogel nihče več popraviti, dobro pa bi mogoče bilo, če bi skušali ugotoviti, kdo je, poleg neuspešnih inšpektorjev v minulih letih, za to še kriv.

Pomembno pa je tudi, da se bodo inšpektorji v sodelovanju z izvršnim svetom lotili sanacije Ižanske 400, kjer je kar okrog 50 na črno postavljenih objektov. Občina bo našla lokacijo, kjer bo investitorjem mogoče ponuditi parcele za gradnjo substandardnih stanovanj. Na ta način bo mogoče rešiti tudi Kozlerjevo goščo. Vsaj upamo, da bo tako.